

Izlaisti dzejojus no Aspazijas dzejoļu krājuma „Saulains stūrītis”(1910)! Izpēti lirisko „es”!

SAULAINS STŪRĪTIS

Ja daudzi ziedi neplauka
Un citus ēnā nomāca
Tas melnais dzīves mūrītis,
Tad zini – viena vietīņa
Tev palika vēl – bērnība
Kā mazs un saulains stūrītis.

Gan augļi viņā nenobriest,
Ne sulu var iz ogām spiest,
Ne vīt vēl rožu vītes!
Bet lai tu tukšā nepaliec
Un ērkšķiem vien tik plosīts tiec,
Tad nēm kaut vijolītes.

MĪLA SEJĪNA

Iz zaļi lapota lodiņa
Māj mīja, bāla sejīna...
Kas viņa? – neuzminu!

Tā nav man ne rada, ne paziņa,
Ne draudzene, ne māsiņa...
Es minu un neuzminu –

Vai maz jel to kādreiz redzēju?
Bet tomēr – man ir, ka to mīlētu...
Es minu un neuzminu –

Jā, jā, es jūtu, es mīlu to
Ar sāpēm, kā to visdārgāko...
Ak! – tagad, tagad es zinu!

Tu mīlā, bālā sejīna,
Iz zaļi lapota lodiņa
Tu māj man – jaunība mana!

TĀDA ES ESMU

Tik jautra kā burbuju avotiņš,
Tik sēra kā pāri tam vītoliņš,
Deg acīs zaļš spītības uguntiņš,
Iz pirkstu galiem skrej zibentiņš -

Jā tāda es esmu – to zināt!
Nu nākat un manu mīklu minat!

Starp ikdienas rupjiem skārieniem,
Starp pārdzīvotiem uzskatiem
Es esmu kā roze starp rāceniem,
Kā uguns starp sausiem žagariem –

Jā, tāda es esmu – to zināt!
Nu nākat sev pirkstus apdedzināt!

SPĀRNI

No pīlādžu ogām man kakla rota,
No salmiem pīti gredzeni,
Es staigāju, juzdamās izgreznota,
Kā cielaviņa pa zelmeni:
Es meklēju daijumā remdināt kāri,
Kas tiecas, kas sniedzas par dzīvi pāri.

Bet pīlādžu ogas jau zemē bira,
Un salmu gredzeni pārtrūka –
Nu citas domas man prātā nira:
Ak, spārns! – Man spārni sev jātaisa!
Varbūt iz garkūjiem? – Ak, to prieku,
Kad ērglim vai vanagam līdzi tieku!

Bet paskatos: ērglis – plivu, plivu –
Tepat vien līdinājas virs lejas;
Un vanagam apkārt – čīvu, čīvu –
Skriē bezdelīgas bez bēdu un smejas!
Nē! – turpmāk to vien es turēšu omā:
Daudz augstāki spārni man jāizdomā!

PLAŠUMS

Ak māmiņa, mīlā māmiņa,
Man krūtīs cita dziņa!
Še jāmīt man šaurā aplokā
Un priekšā atslēdziņa!
Tu gērb mani, māmiņ, un baro,
Bet nemiers man actīnās staro -

Ak tētiņ, mīlo tētiņ,
Vairs nelīdz pātadziņa!
Uz ceļiem tu šūpoji meitiņu,
Bet viņa, ak, bet viņa –
Mans tētiņ, tu sirmais auklītis, –
Skrej projām tavs jaunais krauklītis.

Ak brālīt, mīlo brālīti,
Nu zemā istabiņa,
Ko tu priekš manis būvēji
Uz mūra pamatiņa,
Guļ drupās... salauztas spāres –
Ak plašums! Ak brīvās āres!

BIJ!

Bij dvēselīte
Saules apspīdēta
Kā galotnīte,
Ak, bij!

Bij – mani sapņi bij
Kā vassaras sīkie putniņi,
Kā raibie kukainīši,
Ak, bij!

Nu mana mīlā dvēselīte
Kā iesnigusi eglīte
Vairs nespēj zarus cilāt;
Vējš sniegu apkārt vij,
Ak, bij!

SAULĪTE

Es skatos, kā rasa izgaro
No vijolītes kausa,
Un lēni top, man nemanot,
No asarām sejīna sausa,
Un pamazām domas kārtojas
Kā vēja sajauktas lilijas.

Tik silti saulīte spīd,
Kūst sniegs no ābeļu zieda,

Un smagums irst un atraisās,
Kas man tā sirdi spieda.
Eju ātkal ar smaidiem uz lūpiņām,
Kā mākonīts zeltotām maliņām.

ASARU EMALJA

Man vienmēr bijusi visa sirds –
Kā asaru piliens pie plākstiem mirdz.

Mana dzīve vienmēr bij redzama
Kā smalkā, cāurspīdīgā trauciņā.

Šīs trauciņš, ar lūzenu grāciju sliets,
Kā asaru emalja kļuvis ciets.

Tur stiepjas rožainas dzīsliņas
Un loku lokos izvajas.

Un mirgo plūstošā maigumā
Kā bišu spārnu zaigmā.

Ja to ar rupjiem pirkstiem skar,
Uz reizi viss trauciņš saplīst var.

VAI LIELA LIETA

Vai mežiņš klusu cieta,
Kad trūka dzeguzītes?
Ar putniņiem pilni zari!

Vai liela lieta,
Kad nav vairs kamenītes?
Dūc tālāk bišu bari!
Tā ies man arī, man arī!

Kad klusi es aiziešu neziņā
Un trūks manis jautrajā pulciņā,
Neviens to nepamanīs;
Tik vien kā tanī dieniņā
Kāds zvanis kapsētā zvanīs.

Bet darbs tik kapiņu aizdarīt,
Virs viņa parīt vai aizparīt
Tik puķītes galviņas klanīs.

pārbaudes darbs 11. klasei par Aspazijas dzeju

- 1.Dzejniece un dramaturģe Aspazija(īstajā vārdā.....
.....) ir literatūras virziena pārstāve.(2p)
- 2.Kas kopīgs liriskās biogrāfijas dzejoļiem?(2p.)
- 3Kādas rakstura īpašības piemīt liriskajai varonei?(3p.)
- 4.Kādas dzīves vērtības dzejniece mudina saskatīt?(2p.)
- 5.Kāda ir dzejoļu noskaņa? (2p.)
- 6.Izvēlies vienu dzejoli(nosauc motīvu, dzejas tēlus, dzejoļa mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus)(5p.)
- 7.Izraksti no dzejoļiem 3 epitetus, 3 metaforas,3 salīdzinājumus,1 personifikāciju) (10p.)
- 8.Kā mūsdienās tiek saglabāta Aspazijas piemiņa?(4p.)
- 9.Uzraksti eseju “Vai viegli būt sievietei – politiķei mūsdienu pasaule?”(15p.)
Man šajā darbā labi izdevās.....
Grūtības sagādāja.....

Punkti	1-4	5-8	9- 13	14- 18	19- 24	25- 28	29- 32	33- 35	36- 38	39- 41
Balles	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10